

F. t. I. vedr. forældremyndighedsafgørelser m.v.

almindelige regel i myndighedslovens § 18 kan retten, når der er anlagt retssag om, hvem der skal have forældremyndigheden, ved kendelse bestemme, hvem der midlertidigt skal udøve den. Afgørelsen træffes under hensyn til, hvad der er bedst for barnet under sagen.

En særregel i myndighedslovens § 19 tilsigter at forebygge børnebortførelser. Har forældrene fælles forældremyndighed, og er der risiko for, at den ene af forældrene vil flygte med barnet til udlandet og derved foregribe en afgørelse om forældremyndigheden, kan justitsministeren eller den, der bemyndiges her til, midlertidigt tillægge den anden af forældrene forældremyndigheden alene. Reglen er begrundet i, at det undertiden kan være nødvendigt omgående at træffe afgørelse om forældremyndigheden, f.eks. fordi den ene af forældrene er i færd med at forlade landet med barnet.

Behandles en sag om forældremyndighed ved retten eller statsamtet, kan statsamtet ifølge § 25 efter anmodning træffe midlertidig afgørelse om samværsret efter reglerne i § 24.

De midlertidige afgørelser gælder, indtil der foreligger en afgørelse eller aftale om forældremyndigheden, der kan fuldbyrdes.

2.4. Spørgsmålet om samværsret er reguleret af myndighedslovens § 23. Reglen har til formål, at barnet kan bevare sin forbindelse til den af forældrene, der ikke har del i forældremyndigheden over barnet, gennem den pågældendes udøvelse af samværsret med barnet.

Efter myndighedslovens § 24 træffer statsamtet efter anmodning afgørelse om omfanget og udøvelsen af samværsret og fastsætter herunder de nødvendige bestemmelser om udøvelsen. Statsamtet kan efter bestemmelsen afslå at fastsætte samværsret samt ændre eller ophæve en afgørelse eller aftale om samværsret, hvis hensynet til, hvad der er bedst for barnet, taler derfor.

Det fremgår af betænkningen, at praksis vedrørende fastsættelse af samværsret for forældre, der er udenlandske statsborgere, og for samværsret i udlandet i almindelighed er restriktiv. Har den af forældrene, der ønsker samværsret, udenlandsk statsborgerskab eller anden stærk tilknytning til udlandet, kræves som regel sikkerhed for, at den pågældende ikke forlader landet med barnet under udøvelsen af samværsretten. Dette opnås i almindelighed ved at forlange deponering af passet under samværsrettens udøvelse. Samværsret, der ønskes udøvet i udlandet uden for Norden, nægtes konsekvent, hvis forældremyndigheden indehaver modsætter sig det, medmindre der er fuld sikkerhed for, at man kan regne med bistand fra udenlandske myndigheder, hvis den

berettigede ved samværsrettens udløb skulle tilbageholde barnet i udlandet.

2.5. En gennemførelse af lovforslaget vil indebære, at den beskrevne praksis i sager om udøvelse af samværsret i udlandet må lempes over for stater, der har tiltrådt Europarådskonventionen. En lempelse af praksis vil imidlertid være kædet sammen med en forbedring af mulighederne for at få et barn, der tilbageholdes ulovligt i udlandet, f.eks. i forbindelse med udøvelse af samværsret, tilbagegivet, jf. Europarådskonventionens artikel 8, stk. 3. På den baggrund finder Justitsministeriet ikke, at der er grundlag for at frygte, at den nævnte lempelse af praksis vedrørende udøvelse af samværsret i udlandet vil medføre øget risiko for børnebortførelse.

2.6. Dersom en dom eller en godkendt aftale om forældremyndighed ikke opfyldes frivilligt, kan der ske tvangsfuldbyrdelse ved fogedretten, jf. retsplejelovens § 478 og § 536. Det samme er tilfældet, hvis den af forældrene, som ikke har forældremyndigheden, senere fjerner barnet eller ikke tilbagegiver det efter at have haft samværsret. Fogedrettens tvangsmidler er tvangsbøder eller umiddelbar magtanvendelse. Fuldbordelse kan ikke ske, hvis den medfører, at barnets sjælelige eller legemlige sundhed udsættes for alvorlig fare.

2.7. Børnebortførelse er strafbar efter straffelovens § 215, der har følgende ordlyd:

»§ 215. Den, som unddrager en person under 18 år forældres eller anden rette vedkommendes myndighed eller forsorg eller bidrager til, at han unddrager sig sådan myndighed eller forsorg, straffes efter reglerne i § 261.«

Bestemmelsens formulering indebærer, at også bortførelse af eget barn er omfattet. Straffelovens § 215 antages dog ikke at kunne overtrædes af personer, der har del i forældremyndigheden. Dette gælder, uanset at bortførelsen indebærer, at medindehaveren af forældremyndigheden unddrages sin del af denne. Det må derfor antages, at det er en forudsætning for, at der kan rejses straffesag efter § 215, at den anden af forældrene har fået tillagt forældremyndigheden midlertidigt i henhold til myndighedslovens §§ 18 eller 19, og at bortføreren var bekendt hermed, da handlingen blev foretaget, eller inden tilbageholdelsen blev bragt til ophør.

3. Nordiske overenskomster

Mellem de nordiske lande er der i 1931 indgået en konvention om ægteskab, adoption og værgemål (ægteskabskonventionen).